

Izveštaj za odobrenje magistarske teze

“POJAM SUPERVENIJENCIJE I PROBLEM SVESTI”

kandidata Sanele Ristić

Tema magistarskog rada koju je predložila Sanela Ristić već nekoliko poslednjih decenija predstavlja jedan od najaktuelnijih problema u savremenoj filozofiji i, posebno, u filozofiji duha. Reč je, u stvari, o jednom od najuticajnijih savremenih pokušaja da se reši tradicionalni filozofski problem odnosa mentalnog i fizičkog, i to tako što bi se taj odnos shvatio kao odnos takozvane supervenijencije mentalnih pojava na fizičkim. Relacija supervenijencije u ovom slučaju podrazumeva da su mentalna svojstva, stanja ili događaji u izvesnoj meri osobeni, ali su ipak ukorenjeni u fizičkim svojstvima, stanjima ili događajima i od ovih zavisni tako što svaka razlika u domenu mentalnog pretpostavlja odgovarajuću razliku u domenu fizičkog. Ova zavisnost može se izraziti tezom da nema nijedne razlike u domenu mentalnog a da nije prisutna odgovarajuća razlika u domenu fizičkog.

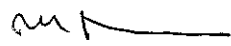
Uopštenije rečeno, relacija supervenijencije između dve grupe svojstava, A i B, podrazumeva da su svojstva A ukorenjena u svojstvima B ako i samo ako se dve stvari ne mogu razlikovati u pogledu nekog svojstva A, a da se pritom ne razlikuju i u pogledu odgovarajućeg svojstva B. Valja podsetiti da je, izvorno, ideja o supervenijenciji prvo bila izneta u vezi sa statusom moralnih svojstava, da bi kasnije postala popularna i u nekim drugim oblastima, konkretno, u oblasti filozofije duha gde je iskorišćena za tumačenje statusa mentalnih svojstava i prirode njihove veze sa fizičkim svojstvima.

Sanela Ristić je svoj magistarski rad zamislila u pet poglavlja. U prvom poglavlju ona namerava da izloži kratak istorijat i značenje pojma supervenijencije. U drugom poglavlju biće prikazane osnovne verzije teze o supervenijenciji mentalnog nad fizičkim, a naglasak će biti na preciziranju značenja modalnog izraza “ne mogu” prisutnog u navedenoj uopštenoj odredbi relacije supervenijencije. Treće poglavlje bavilo bi se srodnostima i razlikama između te i nekih drugih sličnih relacija na koje su se filozofi pozivali u pokušaju da objasne prirodu odnosa između mentalnog i fizičkog: determinacija, redukcija, višestruka ostvarljivost, fizička realizacija i dr. Predmet četvrtog poglavlja je sam problem svesti, kako je tradicionalno formulisan, odnosno pitanje prirode i statusa mentalnih svojstava. U središtu ovog poglavlja biće pitanje da li teza o supervenijenciji mentalnog nad fizičkim doprinosi rešavanju tog problema. Konačno, u petom poglavlju Sanela Ristić planira da detaljnije razmotri eksplanatorni značaj relacije supervenijencije za razumevanje odnosa mentalnog i fizičkog.

Već letimičan uvid u tekuću literaturu iz oblasti filozofije duha pokazuje da tema za koju se Sanela Ristić opredelila privlači veliku pažnju savremenih filozofa, kao i da se o tezi supervenijencije u kontekstu razmatranja problema odnosa mentalnog i fizičkog vode opsežne rasprave. Obrazloženje i predloženi izbor literature koje je kandidatkinja priložila nesumnjivo potvrđuju da je ona temeljno upoznata sa problematikom kojom želi da se bavi, da ima uvid u najvažnije pokušaje rešavanja problema odnosa mentalnog i fizičkog, kao i da je jasno osmislila strukturu svog magistarskog rada.

Imajući sve to u vidu, predlažemo da se Saneli Ristić odobri izrada magistarskog rada pod naslovom "Pojam supervenijencije i problem svesti".

Beograd, 16.09.2013.

Prof. dr Živan Lazović

Doc. dr Mašan Bogdanovski

Dr Vladimir Milisavljević